

Nuku'alofa,
Kingdom of Tonga

Ngaahi Fekau Fakangatangata Fakafonua ki he COVID-19 (ki 'Eua, Niuatoputapu mo Niuafu'ou)

'I HONO NGAUE'AKI 'o e ngaahi mafai kuo foaki 'e he kupu 37 mo e 39 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Me'a Fakafokifa [Vahe 7.02] pea 'i hono tali 'o e -

- A fakahā kuo fakahoko 'e he Kautaha Mo'ui 'a Mamani fekau'aki mo e Novel Coronavirus ("COVID-19") ko e mahaki 'oku mafola fakamamani lahi pea 'oku kei fakalalahi;
- B Fakahā 'o ha Tu'unga Fakatu'utamaki ki he Mo'ui 'o fakatatau ki he kupu 164 mo e 165 'o e Lao ki he Mo'ui 'a e Kakai [Vahe 12.15] 'i he 'aho 17 'o Fepueli 2022 mo e Fakahā ko ia 'o e COVID-19 ko e mahaki pipihi 'i he Ngaahi Tu'utu'uni (COVID-19) ki he Mo'ui 'a e Kakai 2021;
- C Fakafo'ou 'o e fakahā 'o ha Tu'unga Fakafokifa 'i he 'aho **11 'o 'Epeleli 2022**;
- D hono fakapapau'i 'o e mafola 'i he komiuniti 'a e COVID-19 'i Tonga ni talu mei he 'aho Tusite 1 'o Fepueli 2022;
- E ngaahi ngaue kuo fakahoko ke ta'ofi mo fakasi'isi'i 'a e mafola 'i he komiuniti 'a e COVID-19 'i Tonga ni; mo e
- F fakapapau'i mei he Potungaue Mo'ui 'oku lolotonga lanu moli 'a e tu'unga fakatu'utamaki 'o e COVID-19 'i Tonga ni 'o fakatatau ki he Tu'utu'uni ki he Ngaahi Tu'unga 'o e COVID-19 'i Tonga 2022

'Oku fakohoko heni 'e he Komisiona 'o e Polisi Tonga Le'ole'o mo e 'Eikitau 'o e Kau Tau 'a 'Ene 'Afio, ko e ongo 'ofisa kuo fakamafai 'i he kupu 36(2) 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Me'a Fakafokifa [Vahe 7.02] 'a e Ngaahi Fekau ni-

- (1) Kuo pau ke kamata ngaue'aki 'a e Ngaahi Fekau ni mei he **8:00 efiafi** 'o e 'aho **Monite 11 'o 'Epeleli 2022** ki he **8.00 efiafi** 'o e 'aho **Monite 9 'o Me 2022** pea kuo pau ke ngaue'aki 'a e Tu'utu'uni ni ki he ngaahi 'otu motu 'Eua, Niuatoputapu mo Niuafu'ou.
- (2) Koe'uhi ko e ngaahi taumu'a 'o e Fekau ni, tukukehe ka fiema'u ha 'uhinga kehe 'i hono tu'unga -

“kau ‘ofisa fakamafai” ‘oku ‘uhinga ki ha taha pe fa’ahinga ‘o ha ni’ihi kuo fakamafai’i ‘o fakatatau ki he kupu 36 ‘o e Lao ki he Pule’i ‘o e Me’a Fakafokifa [Vahe 7.02] mo ha taha pe ni’ihi kuo fokotu’u ‘o fakatatau ki he kupu 177 mo e 178 ‘o e Lao ki he Mo’ui ‘a e Kakai [Vahe 12.15];

“naunau malu’i” ‘oku ‘uhinga ki ha fa’ahinga teunga ‘o kau kiai ‘a e holoholo, kofunima, vala pe me’angaue ‘oku ngaohi ke fakasi’isi’i ‘a e mafola ‘o e mahaki;

“fakataha’anga fakatokolahi” ‘oku ‘uhinga ki ha fakataha’anga ‘oku ‘ikai laka hake ‘a e tokolahi ‘i he toko 50 ‘i loto ‘i fale mo e toko 100 ‘i tu’a ‘i ha fa’ahinga fakataha’anga pe, tukukehe ‘a e ngaahi fakataha’anga lotu mo e ngaahi ako’anga; mo e

“vā mama’o fakaetangata” ‘oku ‘uhinga ki he tauhi ‘o e vā mama’o mita ‘e 2 mei ha taha pe ‘i he taimi kotoa pē.

- (3) Kuo pau ke ngaue’aki ‘a e ngaahi tapui ‘o e fe’alu’aki ‘i he po’uli mei he taimi **12:00 tu’apo ki he taimi 5:00 pongipongi.**
- (4) Kuo pau ke fakamalohi’i ‘a e tapui ‘o e fe’alu’aki ‘i he po’uli ‘e he Polisi Tonga, Kau Tau ‘a ‘Ene ‘Afio mo e kau ‘ofisa fakamafai fekau’aki.
- (5) Kuo pau ki he kotoa ‘o e ngaahi ouau mo e ngaahi fakataha’anga ‘i Tonga ni ke -
 - (a) ‘ikai toe laka hake ‘i he tokolahi kuo faka’uhinga’i ko e fakataha’anga fakatokolahi;
 - (b) faipau ki he tauhi ‘o e vā mama’o fakaetangata; mo
 - (c) faipau ki he ngaahi tu’utu’uni ‘a e Potungaue Mo’ui fekau’aki mo e tauhi ‘o e ma’a mo e haisini.
- (6) Kuo pau ke fakangatangata ha fakataha’anga ouau putu ki ha tokolahi ko e toko 50 ‘i loto ‘i fale mo e toko 100 ‘i tu’a pea ke ‘i ai mo ha ‘ofisa fakamafai ‘i he lolotonga ‘a e putu.
- (7) Kuo pau ke ma’u ‘e he Polisi Tonga mo e Kau Tau ‘a ‘Ene ‘Afio mo ha kau ‘ofisa fakamafai ‘a e mafai ke fakamalohi’i ‘a e ngaahi Fekau ni, koe ‘uhi ko e ngaahi taumu’a ke malu’i ‘a e malu ‘a e kakai mo hono tauhi ‘o e malu ‘a e mo’ui ‘a e kakai.
- (8) Kuo pau ke tauhi mo faka’ai’ai ‘a e vā mama’o fakaetangata ‘i he taimi kotoa pe pea kuo pau ke ngaue’aki ‘a e naunau malu’i ‘i he ‘ene ala lava.
- (9) Kuo pau ke tauhi ‘e he taha kotoa ‘a e tauhi ‘o e nima ke ma’a pea kuo pau ke muimui pau ‘a e taha kotoa ki he Ngaahi Fale’i ki he Mo’ui ‘oku tuku atu ‘e he Potungaue Mo’ui felave’i mo e COVID-19.
- (10) Kuo pau ke ngaue’aki ‘a e kotoa ‘o e ngaahi tu’utu’uni ‘i he ngaahi Fekau ni ki he taha kotoa ‘i ‘Eua, Niuatoputapu mo Niuafu’ou.

FAKAHĀ 'i Nuku'alofa 'i he 'aho 11' o 'Epeleli 2022.

Fielakepa

Brigadier Rt. Hon. Lord Fielakepa
Eikitau 'o e Kau Tau 'a 'Ene Afio mo e
Komisiona Le'ole'o 'o e Polisi Tonga

TEPILE A

NGAAHI NGAUE 'OKU 'IKAI ALA TUKU KOE'UHI KO E TAUMU'A 'O E FANONGONONGO

I. NGAahi NGĀUE 'OKU 'IKAI ALA TUKÚ 'I HE LAO KI HE MAAU 'I HE NGAAHI FEITU'U FAKAPULE'ANGÁ [VAHE 7.06]

- (a) Kolosi Kula 'a Tongá;
- (b) Ngaahi Ngāue ki he Tamate Afi mo e Me'a Fakafokifā 'a Tongá;
- (c) Pilisone Tongá;
- (d) Kautaha 'Uhila 'a Tongá;
- (e) Ma'u Mafai ki he Vevé;
- (f) Kautaha Fetu'utaki 'a Tongá;
- (g) Kautaha Keipolo 'a Tongá;
- (h) Kautaha Mala'evakapuna 'a Tongá;
- (i) Poate Ma'u Mafai ki he Ngaahi Taulangá;
- (j) Kautaha Vaka 'Otu Motu Anga'ofá; mo e
- (k) Kautaha Kasa 'a Tongá.

II. KOTOA 'O E NGAahi POTUNGĀUE, NGAahi VA'A MO E NGAahi KAUTAHA 'A E PULE'ANGÁ 'I HE LAO KI HE NGĀUE FAKAPULE'ANGÁ [Vahē 2.11] MO E

NGAAHI TU'UTU'UNÍ

III. NGAARI SINO FAKALAO MO E NGAARI PISINI KEHE 'A E PULE'ANGÁ

IV. FALE ALEÁ'I HE LAO KI HE FALE ALEÁ

V. KOTOA 'O E NGAARI TU'UNGA FAKATIPILOMETIKA KUO FAKANGOFUA 'I HE PULE'ANGÁ MO 'ENAU KAU NGĀUÉ

VI. NGAARI POLOKALAMA LANGA FAKALAKALAKA

- (a) Ngaari Polokalama Fengāue'aki ki he Langa Fakalakalaká
- (b) Ngaari Polokalama Fengāue'aki ki he Malu'í
- (c) Kau Fale'i 'o e Polokalama Langa Fakalakalaka 'a e Polisi Tongá
- (d) Pangikē 'a Māmānī
- (e) Pangike Langa Fakalakalaka 'a 'Ēsiá
- (f) Ngaari Kautaha 'a e Ngaari Pule'anga Fakatahatahá (e.g. WHO)

VII. NGAARI NGĀUE 'OKU 'IKAI ALA TUKU 'I HONO FOKOTU'U ATU 'E HE NEMC 'O FAKATATAU KI HE LAÓ

(a) Nofu'anga

Ngaari ngāue ki he nofu'angá ma'á e kau ngāue mātu'aki mahu'ingá, ngaari fale ki he nofo fakamavahé/olonitini mo e me'a fakafokifāāá kau ki ai mo e kau 'a'ahi 'oku lolotonga nofo 'i aí.

(b) Kau'afonua (Taulanga ke Hu Mai)

Potungaue Tānaki Pa'anga Hū Maí mo e Tute, Potungāue ki Mulí, Potungaue 'oku ne Tokangaekina 'a e Ngoue (Va'a Kolonitini), Kautaha Mala'evakapuna 'a Tongá, Ma'u Mafai ki he Ngaari Taulangá mo 'enau ngaari ngāue tokoní.

(c) Ngaue Langa

- (i) Ngaahi langa 'oku felāve'i mo e ngaahi ngāue 'oku 'ikai ala tukú mo e ngaahi me'a fetu'utaki mātu'aki mahu'ingá.
- (ii) Ngaahi langa 'oku fiema'u fakavavevave ke tauhi 'a e tu'unga mo'ui lelei 'a e tangatá mo e malu 'i 'apí pe 'i he ngāue'angá.

(d) Ngaahi Fakamaau'angá mo e Ngaahi Fakatonutonu'angá mo e kotoa 'o e kau fakafofonga lao 'oku 'i ai 'enau Tohi Fakamo'oni Ngāue Fakalao 'oku kei ngāue 'aki

- (e) Kinautolu 'okú nau tuku atu 'a e ngaahi koloa 'oku fiema'u vivili 'e he kau konisiumá**
Ha sino pe ha taha 'oku kau ki hono tuku atu, tufaki, vahevahe mo e fakatau atu 'o e me'atokoni, inu mo e ngaahi me'a kehe mahu'inga 'oku vivili ma'ae konisiumá ki hono tauhi 'o e mo'ui 'a e kakaí, kae 'ikai kau ai 'a e ngaahi falekaí (café) pe falekaí (takeaway).

(f) Mo'uí

- (i) Ngaahi Fale Hu'ivaí
- (ii) Ngaahi kiliniki taautaha ki he mo'uí mo e ngaahi nifó

(g) Pule'anga fakafonuá mo fakalotofonuá

- (i) Ha sino 'oku kau 'i he tu'unga fakafonua, vāhenga mo fakakolo 'i he ngāue atu ki he COVID-19, fakahoko, palani pe ngaahi ngāue pe ko ia 'oku 'i ai hono ngaahi fatongia malu'i fakasivile/pule'i 'o e me'a fakafokifaá (kau ki ai ha sino 'okú ne 'oatu 'a e ngaahi ngāue koe'uhi ko e ngaahi taumu'a ko 'ení).
- (ii) Kotoa 'o e ngaahi Potungāue mo e kautaha 'a e Pule'angá 'a ia 'okú nau fakahoko ngāue 'aki 'a e ivi fakahoko ngāue 'o e kau ngāue mātu'aki mahu'ingá 'o hangē ko

hono fakamafai 'i 'i he Palani Tali 'o ha Me'a Fakafokifaá.

(h) Ngaohi mo e teuteu'i 'o e me'atokoní mo e inu 'oku 'ikai ko e kava mālohi

- (i) Fa'oaki, ngaohi mo teuteu'i 'o e koloa me'atokoní, toutaí, mo e ngaahi koloa inu 'oku 'ikai ko e kava mālohi ki he ngāue 'aki fakalotofonuá mo hono fakahoko 'o e ngaahi ngāue 'oku 'ikai ala tukú.
- (ii) Ngaahi ngāue tokoní, 'o hangē ko e malu 'a e me'atokoní mo hono fakamo'oni'í, ko hono sivi pe ngaahi ngāue 'i he fale sivi 'oku fekau'aki mo iá, ngaahi fatongia ki he malu 'a e me'atokoní mo e me'amo'uí.

(i) Malu 'a e kakaí mo e malu fakafonuá

Ha taha kuo fakangāue'i pe kuo aleapau ngāue 'i ha fatongia ki he malu 'a e kakaí pe malu fakafonuá 'o kau ai 'a e Ngaahi Ngāue Tāmate Afí mo e Me'a Fakafokifā 'a Tongá, Pilisone Tongá.

(j) Ngaahi ngāue fakasōsialé

Ngaahi ngāue (kau ki ai 'a e ngaahi NGO) 'okú nau fakahoko 'a e ngaahi ngāue fakafale'í, tokangaekina 'o e kakaí mo fakasōsialé ke fakakakato 'a e ngaahi fiema'u fakavavevavé 'i hano fakamo'oni'i 'e he MIA pea fakangofua 'e he Ministaá.

(k) Fefononga'akí mo e ngaahi ngāué

- (i) Ma'u Mafai ki he Fepuna'aki Sivilé, Va'a Folautehi 'a Tongá, Ngāue Fakamatala 'Ea 'a Tongá, mo ha sino pē 'a ia 'oku fakangāue'i 'i ha aleapau 'e he ngaahi sino ko 'ení.
- (ii) Ngaahi ngāue fefononga'aki ke pou pou ki he ngaahi ngāue 'oku 'ikai ala tukú kau ki ai 'a e ngaahi vaka uta koloá mo e vaka uta loló.
- (iii) Ngaahi ngāue 'oku felave'i mo hono tauhi mo e kei hokohoko atu 'o e ngāue ki he ngaahi me'a fetu'utaki mātu'aki mahu'ingá.
- (iv) Ha sino 'okú ne fakahoko 'a e ngaahi ngāue ke tauhi 'a e kei ngāue 'a e ngaahi saliate mīsiní koe'uhi ko e ngaahi taumu'a 'o e ngāue 'oku 'ikai ala tukú.

(l) Ngaahi me'a 'oku 'aonga ki he mo'uí mo e ngaahi fetu'utakí

- (i) Ha sino 'oku kau 'i hono ngaahi, tuku atu, fakatau atu pe tufaki 'o e 'uhilá, kasá, vaí, vai 'uli'i (eg tauhi 'a e ma'á), vevé (eg tãnaki 'o e vevé), loló, ngaahi ngāue fetu'utaki telefoní mo e keipoló, mo ha sino kuo fakangāue'i 'i ha aleapau 'e he ngaahi sino ko 'eni;
- (ii) Ongoongo (kau ki ai hono fa'u 'o e ongoongó) mo e mītia fakamafola ongoongó;
- (iii) Kau fakahoko ngāue 'initaneti;
- (iv) Ha sino 'okú ne fakahoko 'a e ngaahi ngāue ki hono tauhi mo e monomono 'o e ngaahi me'a 'oku 'aonga ki he mo'uí mo e ngaahi fetu'utakí, kau ki ai 'a e seini 'o e kau fakahoko ngāue ki aí.

(m) Kau Le'o Tokoni Fakakolo 'okú nau tokoni ki he kau 'ofisa fakamafai

(n) Komisoni Fili 'a Tonga

(o) Ngaahi ngāue fakapa'angá

- (i) Pangikē Pule 'o Tongá;
- (ii) Ngaahi pangikeé, ngaahi kautaha malu'í mo e sino'i pa'anga mālōló, mo e ngaahi kautaha fakapa'anga kehé, kau ki ai ha sino 'oku ngāue aleapau pe fakahoko ha ngaahi ngāue kia kinautolu.